

“Volwassenen die het beter weten, ik vind het beledigend!”

Door: Ellen Emonds

Integratief kindtherapeute Charlotte Visch is helder in haar visie op opvoeding en onderwijs: ‘Laten we spreken over rechten van kinderen, in plaats van doelen die zij moeten behalen.’ Ondernemingszin is volgens haar dan ook geen doel, niet iets om te stimuleren, maar iets dat ieder mens in potentie bezit. ‘Iedereen maakt plannen, bedenkt wat hem leuk of de moeite waard lijkt. Onderweg naar de uitvoering van het plan, komt een mens tegenslagen tegen die frustratie opleveren. Dan komt het aan op doorzettingsvermogen en motivatie. En juist die motivatie is nodig om het plan te laten slagen.’ In gesprek met Charlotte Visch, een vrouw die geen respect hééft voor kinderen, maar respect naar kinderen belichaamt.

“Een enkele keer lees je het in de krant: een peuter die de auto van zijn vader start en er per ongeluk mee wegrijdt. Als je over ondernemingszin spreekt, dan is dit natuurlijk fantastisch! Het kind heeft een plan en gaat ervoor. Dat het vervolgens niet precies is wat volwassenen graag zien, weten we. Zo ook met school. Eerst persen we kinderen in een systeem en wanneer ze vervolgens niet voldoen aan onze verwachtingen, maken we hen verwijten. We noemen ze lui en ongeïnteresseerd, en vinden hen geen doorzetters.”

“Als het over kinderen gaat, spreken we wat mij betreft niet over doelen, maar over rechten. Zelfvertrouwen ontwikkelen is geen doel, maar een recht! Net zoals zelfbeschikking, zelfrespect en zelfstandigheid. Als we over rechten spreken in plaats van over doelen, komen we het woord ‘moeten’ ook minder vaak tegen. Ik heb een grote hekel aan dat woord. Hoezo moet ik iets? Hoe kom je daar nu bij?”

Een kind dat zich verveelt, onderneemt in eerste instantie niet zo veel. Maar verveling is vaak een inspiratiebron. Toch mogen kinderen zich tegenwoordig niet meer vervelen op school en thuis.

“Creativiteit zit achter de verveling. Maar vaak gunnen we kinderen de tijd niet om zich te vervelen, dan ‘moet’ er iets gedaan worden. Elk kind zou thuis een eigen hangmat moeten hebben en als je daarin ligt, mag niemand je storen. Dus ook niet wanneer je een afspraak bij de tandarts hebt. Die belt je moeder dan even af en natuurlijk, dat hoort er dan ook bij, maakt het kind zelf een nieuwe afspraak. Die verantwoordelijkheid en vrijheid geven wij, de

volwassenen, kinderen niet. Wij bedenken wát en wanneer ze dat moeten doen. En als ze daar geen zin in of behoefte aan hebben, dan wordt er wat van de kinderen gevonden.”

Wanneer ik dit voorbeeld aan mijn collega’s zou vertellen, denk ik dat ze zouden zeggen: ‘Dat zouden ze heerlijk vinden, die kinderen van mij, maar ik niet!’ Wat is dat, dat we vooral doen wat de regels en afspraken zijn, passend binnen de strakke organisatie zoals we die neergezet hebben? Hoe ondernemend zijn wij volwassenen zelf en wat betekent dat voor kinderen?

“Ondernemingszin moet je stimuleren en bovendien demonstreren. Als jij zelf initiatieven neemt en kansen aangrijpt, dan zullen kinderen dat ook sneller gaan doen. En dan moet je het als leerkracht herkennen, de ruimte geven en bovendien: zelf je kop houden. Volwassenen die het beter weten, ik vind het beledigend.”

Leren gaat volgens jou niet om ‘moeten’, maar juist over het leven.

“Wanneer we levenservaringen uit kunnen wisselen met kinderen, kunnen we daadwerkelijk iets toevoegen aan hun ontwikkeling. Ze kunnen van ons leren dat het normaal is om het verkeerd te doen, het is juist abnormaal om het goed te doen. Dat is ontwikkeling en de veiligheid zit in jezelf. Daarin moeten leerkrachten voorop gaan. Fouten durven maken, zelfrespect demonstreren en morele verontwaardiging laten zien. Die voorbeelden hebben onze kinderen nodig.”

Respect voor het kind is continu de kern van jouw boodschap. Te allen tijden respect hebben voor het mens dat je tegenover je hebt zitten. Zelfs wanneer ze ongeïnteresseerd zijn, niet luisteren tijdens bijvoorbeeld een instructie en hun ondernemingszin ver te zoeken lijkt.

"Iedere leerkracht herkent wel situaties waarin kinderen niet stil zijn tijdens een uitleg. Daarvoor hebben ze maar twee redenen. Ten eerste zijn kinderen niet stil wanneer je iets oninteressants vertelt of bespreekt. En ten tweede zijn ze niet stil wanneer je iets vertelt dat ze aanspreekt en associaties op gang brengt. Kinderen zijn alleen stil wanneer ze sprakeloos zijn van verbazing, angst of spanning. Wat mij betreft is het motief van hun praten niet altijd van belang voor het moment. Jouw adequate reactie dient stevast gebaseerd te zijn op respect. Respect voor jezelf en respect voor de ander. Wanneer je iets belangrijks uitlegt wat moeilijk, onbegrijpelijk, saai en ingewikkeld is, kun je respect vragen voor jezelf: *'Ik denk te zien aan jullie dat het oninteressant is (respect voor de kinderen), en ik wil jullie vragen om voor mij (respect voor jezelf) even stil te zijn, zodat ik me kan concentreren en het beter kan uitleggen.'* Je geeft hiermee erkenning op hun begrijpelijke gedrag en tegelijkertijd demonstreer je zelfrespect. Het meermalen per dag gebruikmaken van de klank 'sssst' is in mijn optiek niet alleen hoogst irritant voor kinderen die wel op je gericht zijn met hun aandacht, maar ook nog eens respectloos."

De overtuiging van Charlotte Visch is dat respect voor ondernemingszin van kinderen en het creëren van ruimte en kansen, maakt dat kinderen meer toekomen aan het uitvoeren van hun eigen plannen. Wanneer daarbij gedemonstreerd wordt dat fouten maken normaler is dan alles goed doen, zullen initiatieven talrijker worden en zal ondernemingszin bij kinderen een vlucht nemen. ■

Ellen Emonds
Redactielid Egoscoop
ellenemonds@gmail.com

Charlotte Visch (1956) is ontwikkelaar van de integratieve kinderpsychotherapie waarbij het kind en de rechten van het kind daadwerkelijk centraal staan. Het is gebaseerd op de visie dat kinderen zichzelf kunnen helpen doordat zij zichzelf (bewust of onbewust) het beste kennen. Charlotte startte in 1996 haar eigen praktijk Child Consult. Vervolgens zette zij de vierjarige Europees gecertificeerde opleiding tot Integratieve Kindertherapie op. Sinds enige jaren is het ook mogelijk om de training Happy Coach in het basisonderwijs te volgen, evenals de opleiding tot KinderCoach.

Charlotte geeft gastlessen, supervisie en interactieve lezingen en verzorgt studiedagen voor leerkrachten.

www.childconsult.nl

